

Riktlinjer för biståndshandläggning

Vård- och omsorgsnämnden

Typ av styrdokument: Riktlinje

Beslutande instans: Vård- och omsorgsnämnden

Datum för beslut: 2021-06-14, § 35

Diarienummer: 2021.087 VON

Gäller för: Biståndshandläggare, metodhandledare, avdelningschef myndighetsavdelningen, chef i beredskap, utförare av hemtjänst, chef särskilt boende och korttidsboende

Giltighetstid: Tills vidare

Revideras senast: 2023-12-31

Dokumentansvarig: Avdelningschef myndighet

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	SYFTE	4
1.2	PERSONALKATEGORI.....	4
2	DELEGERING BISTÅNDSBESLUT	4
2.1	YTTRANDE TILL DOMSTOL	4
2.2	ÄRENDEN AV PRINCIPIELL ART	4
3	RÄTTEN TILL BISTÅND	5
3.1	FLYTT TILL ALINGSÅS	5
3.2	FLYTT FRÅN ALINGSÅS	5
4	UTGÅNGSPUNKTER VID HANDLÄGGNING	5
4.1	VÄRDEGRUND	6
4.2	SKÄLIG LEVNADSNIVÅ	6
4.3	MÖJLIGHET TILL ANNAT BISTÅND	6
4.4	VALFRIHETSSYSTEM.....	6
4.5	BARNPERSPEKTIV	6
4.6	VÅLD I NÄRA RELATIONER	7
4.7	LEX SARAH	7
4.8	LEX MAJA	7
5	SKÄLIG LEVNADSNIVÅ I ALINGSÅS KOMMUN	7
5.1	INDIVIDENS BEHOV I CENTRUM	7
5.2	SERVICEINSATSER.....	8
5.2.1	<i>Hemliv</i>	8
5.3	PERSONLIGA OMVÅRDNADSINSATSER	9
5.3.1	<i>Lärande och att tillämpa kunskap</i>	9
5.3.2	<i>Allmänna uppgifter och krav</i>	9
5.3.3	<i>Kommunikation</i>	9
5.3.4	<i>Förflyttning</i>	10
5.3.5	<i>Personlig vård</i>	10
5.3.6	<i>Mellanmänskliga interaktioner/relationer</i>	10
5.3.7	<i>Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv</i>	10
5.3.8	<i>Känsla av trygghet</i>	11
5.3.9	<i>Personligt stöd till person som vårdar eller stödjer den enskilde</i>	11
5.4	KORTTIDSBOENDE OCH SÄRSKILT BOENDE	12
5.4.1	<i>Korttidsboende</i>	12
5.4.2	<i>Särskilt boende</i>	13
5.4.3	<i>Medboende</i>	13
6	BISTÅNDSHANDLÄGGNING	13
6.1	TILLÄMPNINGSANVISNING FÖR BISTÅNDSHANDLÄGGNING.....	14
6.2	ANSÖKA.....	14
6.2.1	<i>Legal ställföreträdare med fullmakt</i>	14
6.2.2	<i>Förhandsbedömning</i>	14
6.2.3	<i>Tolk, kommunikationssvårigheter</i>	14
6.3	UTREDA.....	14
6.3.1	<i>Behovsbedömning</i>	15
6.3.2	<i>Gemensamt hushåll</i>	15
6.3.3	<i>Samverkan</i>	15
6.4	BESLUTA	15
6.4.1	<i>Tidsbegränsade beslut</i>	15
6.4.2	<i>Följande insatser ska inte tidsbegränsas</i>	16

6.4.3	<i>Biståndsbeslut utanför kontorstid</i>	16
6.5	VERKSTÄLLA	16
6.6	FÖLJA UPP BESLUT	16
6.7	ÖVERKLAGA.....	16

1 Inledning

Riktlinjerna kring biståndshandläggning finns till för att skapa likvärdiga bedömningar inom ramen för socialtjänstlagen (SoL) och på så sätt säkerställa kvaliteten i besluten avseende rättssäkerhet och transparens för den enskilde. Riktlinjerna är ingen garanti för och inte heller en begränsning av rätten till bistånd. Det finns inte heller begränsningar i vad brukaren kan ansöka om, vare sig i typ av insats eller i insatsens omfattning. Alla insatser som brukaren ansöker om ska utredas och en individuell behovsprövning ska alltid göras. All myndighetsutövning sker utifrån socialtjänstlagen. Lagar, förordningar och vägledande domar är överordnade dessa riktlinjer.

1.1 Syfte

Riktlinjerna utgör ett stöd för biståndshandläggare som fattar myndighetsbeslut för personer som kan vara i behov av bistånd enligt socialtjänstlagen. Syftet är att ge en vägledning vad som är skälig levnadsnivå samt säkerställa rättssäkerheten och likabehandling för Alingsås kommuninvånare. Riktlinjerna innebär inte någon inskränkning i den enskildes möjlighet att få sin ansökan individuellt prövad.

1.2 Personalkategori

Riktlinjerna gäller för biståndshandläggare, metodhandledare, avdelningschef, enhetschef, myndighetsavdelningen, utförare av hemtjänst i såväl privat som egen regi, chef särskilt boende och korttidsboende, chef i beredskap.

2 Delegering biståndsbeslut

Vård- och omsorgsnämnden har delegerat beslutanderätten i individärenden enligt 4 och 5 kap socialtjänstlagen, till biståndshandläggare, metodhandledare, berörd avdelningschef och enhetschef samt enhetschef i beredskap.

Om individuella särskilda skäl föreligger kan biståndshandläggaren göra avsteg från riktlinjer och schabloner efter samråd med enhetschef eller avdelningschef. Skälet till bedömningen ska framgå i utredningen. Vid mer omfattande behov än 134 timmar hemtjänst fattas beslutet av enhetschef. Vid avsteg från riktlinjerna ska det i utredning och bedömningen tydligt framgå det behov som föreligger och anledningen till att beslutet går utöver riktlinjerna.

2.1 Yttrande till domstol¹

Den som har delegation i ärendet är också delegat i rättidsprövning. Det gäller biståndshandläggare, färdtjänsthandläggare och handläggare för bostadsanpassningsbidrag. Beslutsmyndigheten prövar om överklagandet inkommit i rätt tid.

Beslut att avge yttrande till Förvaltningsrätt i överklagat ärende enligt SoL, LSS, BaB eller färdtjänstbeslut har delegat och arbetsutskottet om de är delegat.

Närmsta chef eller arbetsutskottet om de är delegat har delegation att överklaga/begära prövningstillstånd, yrkande om inhibition och yttrande när Förvaltnings- eller Kammarrätt ändrat nämndens beslut enligt SoL, Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Bostadsanpassningsbidrag (BaB) eller färdtjänstbeslut.

2.2 Ärenden av principiell art

Ärenden av principiell art eller om det rör sig om ett ovanligt beslut gäller inte delegationsrätten. Berörd handläggare tar fram ett förslag i samråd med enhetschef eller

¹ Enligt vård- och omsorgsnämndens delegationsordning, antagen av nämnden 2021-05-18, § 30.

metodhandledare vilken rådgör med avdelningschef. Det är nämnden som beslutar.

3 Rätten till bistånd

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd för sin försörjning eller för sin livsföring i övrigt. Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheten att leva ett självständigt liv.

De personer som vårdar en närstående som är sjuk eller äldre ska också erbjudas hjälp och stöd för att minska deras fysiska och psykiska belastning. Socialtjänsten ska under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser. Bistånd kan ges i form av exempelvis växelvård och avlösning för att avlasta den anhörige.

3.1 Flytt till Alingsås

En person som till följd av ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och inte kan bosätta sig i Alingsås kommun utan behövliga insatser får ansöka om insatser i Alingsås kommun.

Ansökan ska behandlas som om den enskilde var bosatt i Alingsås kommun. Att behoven är tillgodosedda i hemkommunen är inte skäl till avslag. Den enskildes hemkommun är skyldig att bistå Alingsås kommun med den utredning som kan behövas för att göra en bedömning av ansökan.

3.2 Flytt från Alingsås

En person som till följd av ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom har ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och därför inte kan bosätta sig i en annan kommun utan att inflyttningkommunen erbjuder behövliga insatser får hos den kommunen ansöka om insatser.

Biståndshandläggaren i Alingsås kommun ska bistå inflyttningkommunen med den utredning som kan behövas för bedömning av ansökan.

4 Utgångspunkter vid handläggning

Ett ärende ska handläggas så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt utan att rättssäkerheten eftersätts. En ansökan om insats/bistånd ska alltid avslutas med ett beslut.

Alla insatser som ges med stöd av den lagstiftning som riktlinjerna vilar på ska bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. Självbestämmande, delaktighet, individanpassning och att visa respekt för den enskildes integritet är att se varje människa som en unik person.

Alla äldre människor ska få en möjlighet att leva och bo självständigt under trygga och värdiga förhållanden och när detta inte längre är möjligt ska den enskilde ha möjlighet att få en god bostad med det stöd och den hjälp som han eller hon behöver. En aktiv och meningsfull tillvaro i gemenskap med andra ska också möjliggöras.

4.1 Värdegrund

Den 1 januari 2011 infördes en värdegrund i socialtjänstlagen. Lydelsen är att "Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande (värdegrund)". All biståndshandläggning i Alingsås kommun som sker inom lagstiftningens ramar grundas utifrån denna värdegrund.

4.2 Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet ska utformas så att det stärker möjligheten att leva ett självständigt liv. De insatser som ges ska vara anpassade efter behov och önskemål. De ska främja social trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och ett aktivt deltagande i samhällslivet.

Förarbetena till den tidigare socialtjänstlagen angav att det var stora svårigheter att ange vad som avses med skälig levnadsnivå. Begreppet måste bedömas med utgångspunkt i den tid och de förhållanden som den hjälpbehövande lever i. Vilken levnadsnivå som anses skälig måste varje kommun fastställa. I senare förarbeten beskrivs skälig levnadsnivå även som ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimligt i ett enskilt fall. Bedömningen av vilka insatser som behövs för att den enskilde ska uppnå skälig levnadsnivå bedöms alltså utifrån den tid och de förhållanden som just då råder, men också utifrån den enskildes egen situation och behov. Detta innebär att skälig levnadsnivå kan innebära olika saker för olika individer vid olika tidpunkter och förhållanden.

En utgångspunkt för bedömningen av vad som är skäligt ska alltid vara den enskildes rätt till ett värdigt och så långt som möjligt självständigt liv. Biståndet ska så långt som möjligt se till att den enskilde ges förutsättningar att behålla sina vanor och fortsätta utöva och utveckla sina intressen, även om det fysiska eller psykiska tillståndet kräver en del praktiska insatser för att klara det.

4.3 Möjlighet till annat bistånd

Vård- och omsorgsnämnden får ge bistånd i annan form om det finns särskilda personliga skäl för det och om behovet hos den enskilde uppenbarligen inte kan tillgodoses med någon av de insatser som redovisas nedan eller på annat sätt.

4.4 Valfrihetssystem

Alingsås kommun har valfrihet LOV inom hemtjänst. Biståndshandläggaren ska ge så utförlig information både skriftlig och muntligt så att den enskilde kan göra sitt val. Valet görs antingen muntligt eller skriftligt. Biståndshandläggaren kan vara den enskilde behjälplig med att välja utförare genom att ta reda på vad som är viktigt för den enskilde och informera om vad de olika utförarna kan erbjuda.

4.5 Barnperspektiv

Om det finns barn i den enskildes hushåll ska detta alltid beaktas. Med barn avses alla som är under 18 år. I vissa fall, särskilt om barnen är små, kan barnperspektivet innebära att omfattningen av insatser eller utförandet av insatserna delvis bestäms utifrån beaktande av barnens bästa. Att det finns små barn i hushållet kan till exempel innebära att det finns särskilda skäl att välja en verkställighetsform som tillgodoser barnets behov av kontinuitet. Barnets bästa ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

Barnperspektivet innebär också att barnets situation ska uppmärksammas när en ansökan om bistånd eller annan insats handläggs inom socialtjänsten. Biståndet behöver inte gälla barnet utan kan gälla barnets föräldrar, syskon.

Alla medarbetare inom vård och omsorg är skyldiga att utan dröjsmål anmäla om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

4.6 Våld i nära relationer

Vid misstanke om att det förekommer våld i en nära relation ska biståndshandläggaren omedelbart anmäla det till socialförvaltningen. Det är inte biståndshandläggarens ansvar att utreda ifall våld verkligen förekommer utan det räcker att ha misstanke om det. Det är socialförvaltningens ansvar att utreda hur det verkligen förhåller sig.

4.7 Lex Sarah

Lex Sarah innebär en skyldighet att rapportera missförhållanden samt risk för missförhållanden. Skyldigheten gäller all personal i verksamheterna, oavsett hur och av vem de är anställda. Det gäller även för personer som gör praktik.

4.8 Lex Maja

Lex Maja innebär att de som arbetar inom Hälso- och sjukvården eller på Socialtjänsten får bryta sekretessen genom att anmäla till Länsstyrelsen eller polis att ett djur utsätts för vanvård, misshandel eller lidande. Beslutet att anmäla enligt Lex Maja är delegerat till biståndshandläggare, socialsekreterare, enhetschef SÄBO, enhetschef hemtjänst samt enhetschef HSV.

5 Skälig levnadsnivå i Alingsås kommun

Det bistånd som beviljas enligt socialtjänstlagen ska ge den enskilde personen en skälig levnadsnivå. Skälig levnadsnivå ger uttryck för vissa minikrav vad gäller kvaliteten på den beviljade insatsen, det ger dock inte den enskilde någon obegränsad frihet att välja tjänster oberoende av kostnad. Exempelvis kan den enskilde inte välja hemtjänst i mycket stor omfattning istället för att ansöka om särskilt boende.

Vad som är skälig levnadsnivå avspeglar sig i hur samhället ser ut och bedöms genom rättspraxis. Skälighetsnivån förändras i takt med att levnadsnivån i landet förändras. Nämnden kan alltid fatta beslut på att ligga över skälig levnadsnivå men aldrig under.

Denna riktlinje utgör ett förtydligande av skälig levnadsnivå i Alingsås kommun.

5.1 Individens behov i centrum

I Alingsås kommun utgår biståndshandläggningen utifrån Individens behov i centrum, IBIC. IBIC ger dels stöd för en gemensam syn på människans fungerande, dels bidrar det till att identifiera och dokumentera individens resurser behov, mål och resultat.

Arbetsättet ger stöd för både handläggare och utförare att dokumentera med gemensamt språk inom den process som individen genomgår i socialtjänsten. Syftet är att individens stöd utgår från personens individuella resurser, behov och mål så att stödet blir individuellt anpassat.

IBIC består av ett antal livsområden som är viktiga för att ha ett värdigt liv, att känna välbefinnande och leva så självständigt som möjligt. Dessa livsområden är i denna riktlinje indelade utifrån serviceinsatser respektive personliga omvårdnadsinsatser. Livsområden är:

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänniska interaktioner och relationer
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

- Känsla av trygghet (kroppsfunction)
- Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer den enskilde (omgivningsfaktor)

5.2 Serviceinsatser

Serviceinsatser beviljas inte då den enskilde lever i hushållsgemenskap med annan vuxen som kan utföra insatsen eller då behovet kan tillgodoses på annan sätt.

5.2.1 Hemliv

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området hushållsarbete, städa, inköp, uträtta ärende, ta hand om hjälpmedel, laga och servera mat, diska, torka av bord och köksbänk, hantera sopor, tvätta, bädda, vattna blommor, ta hand om växter och djur. Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt.

Hjälp och stöd att ta hand om **husdjur** ingår normalt inte i hemtjänstens uppgifter och är insatser som inte beviljas. Det kan dock finnas specifika situationer då den enskilde har ett husdjur som betyder mycket för livskvaliteten och det inte finns någon annan som kan anlitas för dess skötsel eller om den enskilde på grund av sjukdom under en begränsad period inte kan lösa omhändertagandet av husdjur kan hjälp och stöd ges även med sådana sysslor under en begränsad period.

Städ

- I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med städning, erhålla det var tredje vecka. **Städning** beviljas för bostad om 2 rum och kök, badrum och hall. För makar, sammanboende, partners med var sitt sovrum och/eller skilda toaletter kan båda rummen medräknas vid städning. Hjälp med hushållsåtervinning ingår i de fall då sortering finns i närheten, likaså ingår rengöring av hjälpmedel exempelvis toalettförhöjning, rullstol och rullator.
- **Fönsterputs** beviljas vanligtvis vid två tillfällen per år. Fönsterputs beviljas för fönster i 2 rum och kök, hall och badrum (inner- och ytterruta) samt rengöring av fönsterkarmar och lister.
- Den som har särskilda skäl exempelvis inkontinens, synskada, allergi eller annan funktionsnedsättning och bedöms vara i behov av **kompletterande städning** kan beviljas det. Kompletterande städning kan exempelvis handla om daglig rengöring av hygien- eller köksutrymme eller hjälp med städning oftare.
- I Alingsås kommun är det skäligt att få hjälp med att **hantera sopor** och **källsortera**.

Tvätt

- I Alingsås kommun ska alla som beviljats **tvätt** få hjälp med det varannan vecka. I insatsen ingår hjälp med renbäddning.
 - För den som har särskilda skäl exempelvis inkontinens, allergi, synskada eller annan funktionsnedsättning vilket medför ökad tvättmängd och bedöms vara i behov av ytterligare insatser kan biståndshandläggare ge rätt till **kompletterande tvätt**.

Inköp

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar biståndet med inköp hjälp att beställa mat via internet med utkörning av företag. Om den enskilde har behov av hjälp med att packa upp varorna så kan det beviljas.

- I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med **inköp** få denna hjälp utförd vid ett tillfälle per vecka enligt normen. Till inköp räknas inköp av mat och hushållsartiklar. Inköpen sker digitalt.

- I Alingsås kommun ska de som beviljas **apoteksärende** få det utfört som mest två gånger i månaden. Möjlighet att göra distansinköp/beställning självständigt eller med hjälp/stöd av hemtjänsten ska utredas samt möjligheten att få läkemedel hemskickade med post.
- I Alingsås kommun ska de som beviljas **övriga inköp** få det utfört utifrån individuella behov, som mest 4 gånger per år och i första hand hjälp med handel via nätet.

Matleverans

- I Alingsås kommun ska alla som beviljats hjälp med **matleverans** få denna hjälp utförd vid ett tillfälle per vecka.
- **Enklare matlagning** utförs endast i stöttande syfte för att brukaren själv ska kunna utföra sin matlagning, som längst 14 dagar.

Bankärenden

Den som inte kan sköta sina bankärenden bör i första hand använda betalservice, autogiro eller anhörig. Om det inte är möjligt bör en ställföreträdare med fullmakt eller god man vara den enskilde behjälplig. Som anhörig kan man i vissa fall utan någon särskild fullmakt hjälpa en närstående med ekonomiska angelägenheter som har anknytning till den dagliga livsföringen, 17 kap 1 § FB. Det kan exempelvis handla om att betala hyra, räkningar, lämna in deklaration, ansöka om olika bidrag för den närstående eller hjälpa den närstående med att köpa saker till hemmet. Det är alltså enbart fråga om ekonomiska angelägenheter. Anmälan om behov av god man ska göras till överförmyndaren.

- I avvaktan på att **god man** tillsätts kan beslut fattas om stöd/hjälp en gång i månaden under som mest sex månader.

5.3 Personliga omvårdnadsinsatser

5.3.1 Lärande och att tillämpa kunskap

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området exempelvis hjälp att ta kontakter, stöd och hjälp att se behov som uppstår, hjälp att lösa situationer som uppstår i vardagen som till exempel hur man hanterar utspillt kaffe, göra val av kläder för dagen, byta batteri i fjärrkontrollen. Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med **problemlösning, beslutsfattande** och att tillämpa kunskap beviljas det utifrån sina behov.

5.3.2 Allmänna uppgifter och krav

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området exempelvis stöd och hjälp att planera, komma ihåg saker, strukturera dygnet, praktiskt stöd och hjälp i samband med måltid samt sällskap vid måltid, stöd och hjälp att passa tider och äta regelbundet, ta medicin på rätt tid, hantera dagen genom egna rutiner, framförhållning för att minimera stress.

Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt. Stöd och hjälp ges genom att underlätta i vardagen och minimerar risken för stress i alla moment i den enskildes hem.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med **allmänna uppgifter** och krav beviljas det utifrån sina behov.

5.3.3 Kommunikation

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området hjälp att förstå tal, ta del av text, använda telefon, föra samtal, läsa post/tidning, ringa. Hur ofta den enskilde har behov

av stöd och hjälp är individuellt. Hjälp och stöd kan ges för att underlätta den dagliga kommunikationen.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av hjälp med **kommunikation** beviljas det utifrån sina behov.

5.3.4 Förflyttning

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området stöd och hjälp att resa sig upp och lägga/sätta sig, förflytta sig inomhus och utomhus, ändra kroppsställning, bära med sig saker, gå. Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av stöd och hjälp med **förflyttningar** beviljas det utifrån sina behov.
- I Alingsås kommun ska alla som beviljats **utevistelse/promenad** få hjälp och stöd en gång per vecka. I insatsen ingår att klä på och av sig ytterkläder samt hjälp in och ut från bostaden i rimlig omfattning.
 - Bistånd kan beviljas oftare av biståndshandläggare vid särskilda behov, exempelvis demenssjukdom eller annan funktionsnedsättning.

5.3.5 Personlig vård

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området om att tvätta sig, torka sig, ta hand om sin kropp, klä sig, äta och dricka, sköta sin hälsa. Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt.

- I Alingsås kommun ska alla som ha behov av hjälp med **hygien, klä sig, toalettbesök** samt **sköta sin hälsa** beviljas det. Normen är stöd med hygien och att klä sig upp till två gånger per dag, med avdrag för beviljad dusch.
- I Alingsås kommun kan man få hjälp med **dusch** upp till två gånger per vecka.
 - Bistånd kan beviljas oftare av biståndshandläggare vid särskilda behov, exempelvis omfattande inkontinensbesvär eller annan funktionsnedsättning.
- I Alingsås kommun ska alla som har behov av **måltidsstöd** för att äta och dricka beviljas det. Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar stödet hjälp med att äta och dricka och dela maten, öppna flaskor och burkar.

5.3.6 Mellanmänskliga interaktioner/relationer

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar **mellanmänskliga relationer** som stöd och hjälp att hålla kontakt med familj, vänner, grannar. Stöd och hjälp att ta kontakt med myndigheter, vårdcentral, frisör, fotvård. Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt.

- I Alingsås kommun ska alla som bedöms ha behov och beviljats stöd med **mellanmänskliga relationer** få hjälp utifrån sina behov. Att ge hjälp och stöd att ta kontakt med familj, vänner, grannar och myndigheter, vårdcentral, frisör, fotvård ingår i kontaktpersonen inom hemtjänstens uppdrag.

5.3.7 Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv

Beroende på vad den enskilde själv kan göra omfattar området möjlighet att delta i föreningsliv, delta i social samvaro, utöva intressen, utöva sin religion, social kontakt. Hur ofta den enskilde har behov av stöd och hjälp är individuellt.

Kulturella och sociala aktiviteter

- I Alingsås kommun beviljas **ledsagning till och från aktivitet i närområdet** upp till

två gånger i veckan. Har personen färdtjänst eller kan åka med buss och det tillgodoser behovet kan ansökan avslås.

- I Alingsås kommun beviljas **ledsagning och sällskap** i samband med kulturell och social aktivitet i närområdet en gång i månaden.

Ledsagare till sjukvårdsinrättning

- I Alingsås kommun kan biståndshandläggaren besluta om **ledsagning till sjukvårdsinrättning** fyra gånger under ett år.
- Om det finns särskilda skäl att bevilja **utökad ledsagning** till sjukvårdsinrättning exempelvis om det pågår en utredning eller en tidsbegränsad behandling kan biståndshandläggaren bevilja detta.

Socialt stöd

- I Alingsås kommun kan den som saknar ett eget socialt nätverk kan beviljas **socialt stöd** en gång per vecka, för att motverka otrygghet och/eller ensamhet.
- I Alingsås kommun kan biståndshandläggaren besluta om **socialt stöd för att bryta isolering** vid fler tillfällen varje vecka under en begränsad period om fyra månader.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

- I Alingsås kommun kan personer med demenssjukdom som har behov av stimulans kan beviljas **dagverksamhet** för dementa.

5.3.8 Känsla av trygghet

I området beskrivs den enskildes känsla av trygghet eller avsaknad av trygghet i boendet, utomhus, för att falla, för att sova ensam eller glömma något viktigt. Beroende på vad den enskilde själv kan göra ingår exempelvis hjälp med att skapa trygghet i och runt hemmet, trygghetslarm, andra larm, kamera eller annan teknisk utrustning, tillsyn dag eller natt, telefonkontakt, social kontakt. Hur ofta den enskilde har behov av hjälp är individuellt.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av **stöd/hjälp att skapa trygghet** beviljas hjälp med trygghetsskapande insatser utifrån sina individuella behov. Tillsyn beviljas som regel inte om personen har hjälp/stöd av sjuksköterska eller vårdpersonal under dagen, då kan bedömningen vara att behovet av tillsyn tillgodoses genom de besöken.

Behovet tillgodoses i första hand enligt följande:

- Trygghetslarm
- Kamera (nattetid)
- Kamera som kan kombineras med tillsyn
- Andra larm, annan teknik, telefonsamtal
- Tillsyn – beviljas när teknik inte kan tillgodose behovet.

Behov av tillsyn nattetid som inte kräver aktiv hjälp ska i första hand tillgodoses med kamera som kan kompletteras med trygghetslarm för att aktivt kunna påkalla hjälp.

5.3.9 Personligt stöd till person som vårdar eller stödjer den enskilde

I området beskrivs anhörigs behov av stöd och avlastning på grund av störd nattsömn, vistelse på annat ort, egen aktivitet vid vård av närstående.

Anhörigstöd i Alingsås kommun erbjuds till anhörig som hjälper och stödjer en person. Stödet utformas individuellt och syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta för den som ger stöd/hjälp. I Alingsås kommun kan följande insatser till anhörig ges som stöd:

- Avlösning i hemmet
- Växelvård
- Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

Avlösning i hemmet

Anhörig som stödjer och hjälper en enskild person som inte kan lämnas ensam utan tillsyn, kan beviljas avlösning i hemmet. Då avlösning syftar till att tillgodose två personers behov är det viktigt att avlösningen känns meningsfull både för den närstående och för vårdtagaren. Avlösningen omfattar hjälp och stöd som ska tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Hur avlösningen ska planeras och genomföras avgörs i samråd med den enskilde, dennes anhörig och utföraren.

- I Alingsås kommun ska alla som har behov av **hjälp med avlösning** få avgiftsfri avlösning i hemmet upp till 12 timmar per månad, om behov av ytterligare avlösning finns tas en avgift ut från timma 13 enligt fastställd taxa.

Avlösning i kombination med växelvård beviljas som regel inte. Beslut om detta tas i samråd med enhetschef eller metodhandledare. Avlösningstimmar som inte förbrukas kan inte sparas till nästkommande månad.

Växelvård

Anhörig som stödjer och hjälper en enskild person som inte kan lämnas ensam utan tillsyn kan beviljas växelvård. Växelvård kan erbjudas då anhörig som stödjer och hjälper den enskilde har behov av tillfällig eller regelbunden avlösning under 8 timmar/dygn eller mera. Avgift tas ut enligt fastställd taxa.

- I Alingsås kommun är bedömningen att det är skäligt att få **växelvård** 150 dagar per år. Vid mer omfattande behov av växelvård än 150 dagar hänvisas till särskilt boende.

Växelvård i kombination med avlösning i hemmet beviljas i regel inte. Beslut om detta tas i samråd med enhetschef eller metodhandledare.

Dagverksamhet för personer med demenssjukdom

- I Alingsås kommun kan **dagverksamhet** för personer med demenssjukdom beviljas som stöd till anhörig som **avlastning**. Hur ofta den enskilde har behov av dagverksamhet för att avlasta anhörig är individuellt.

5.4 Korttidsboende och särskilt boende

Behoven beskrivs under respektive livsområde, biståndshandläggaren tydliggör i beställning och beslut insatsen korttidsboende och särskilt boende.

5.4.1 Korttidsboende

Äldre bör ges förutsättningar att bo i sitt hem så långt det är möjligt. Genom olika insatser ska möjligheten att bo självständigt och under tryggt förhållande i det egna hemmet tillgodoses. Korttidsboende är en stödsats för äldre i ordinärt boende med omfattande behov av stöd och hjälp under hela dygnet som inte kan tillgodoses i hemmet.

Med korttidsboende avses en kortare tids boende på ett korttidsboende, normalt 14 dagar, med möjlighet att förkorta omfattningen under pågående beslut om behovet förändras. Om särskilda skäl, utifrån en individuella bedömning, finns som gör att behov föreligger för längre vistelse ska det i beslutet framgå en tydlig motivering och beskrivning av syftet med vistelsen. Beslut om detta tas i samråd med enhetschef.

Någon av följande kriterier behöver uppfyllas för att rätten ska finnas till korttidsboende:

- Det ska inte vara fysiskt möjligt att ta sig in i bostaden eller att vistas där på grund

av brist på utrymme för att kunna få den omvårdnad, hjälp och rehabilitering som det finns behov av för att kunna tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

- Vård i livets slut där den enskilde inte vill vara hemma.
- Personer som är kraftigt förvirrade och lämnar bostaden eller riskerar att fara illa i bostaden och inte kunna tillkalla hjälp.
- Personer som redan beviljats omfattande hemtjänst (närmare 134 timmar per månad) och det ändå inte har fungerat i hemmet tillfredställande för att den enskilde ska kunna tillförsäkras en skälig levnadsnivå.
- Biståndshandläggarna kan besluta om korttidsboende i avvaktan på särskilt boende.

Innan beslut om korttidsboende tas ska det bedömas om behovet kan tillgodoses med följande insatser, individuell prövning görs alltid.

- omfattande hemtjänst, nattpatrull
- omfattande hemsjukvård/rehabiliteringsinsatser
- trygghetsskapande åtgärder
- tekniska hjälpmedel, kamera, telefonservice, trygghetstelefon

5.4.2 Särskilt boende

Äldre bör ges förutsättningar att bo i sitt hem så långt det är möjligt. Genom olika insatser ska möjligheten att bo självständigt och under trygga förhållande i det egna hemmet tillgodoses.

Innan beslut om särskilt boende tas ska följande prövas:

- omfattande hemsjukvård/rehabiliteringsinsatser/hemtjänst
- trygghetsskapande åtgärder
- tekniska hjälpmedel, kamera, telefonservice, trygghetstelefon
- bostadsanpassning
- stöd till anhöriga

Vid prövning av rätten till särskilt boende ska den enskilde ha stora behov och omfattande behov av hjälp och stöd under hela dygnet.

Om den enskilde avböjer insatser i hemmet som bedöms kunna tillgodose behovet och istället ansöker om särskilt boende, kan ansökan avslås.

5.4.3 Medboende

En ansökan om medboende kan lämnas skriftligen eller muntligen av den enskilde eller genom företrädare.

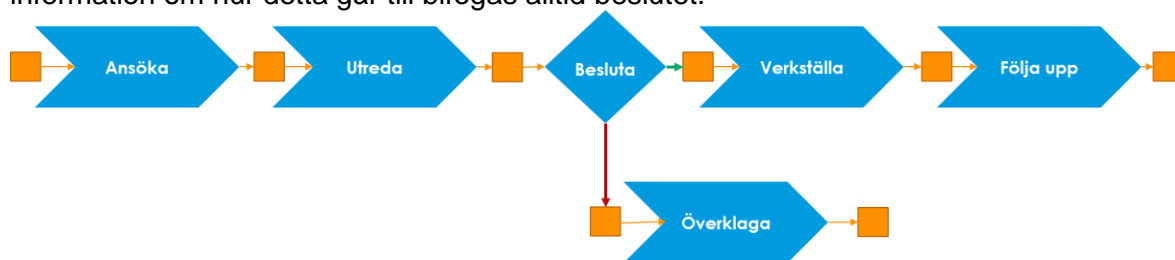
Av 4 kap. 1c § SoL framgår att för den som har beviljats eller beviljas bistånd i form av särskilt boende ska det ingå i en skälig levnadsnivå att kunna sammanbo med make eller sambo. Detta gäller under förutsättning att paret varaktigt har sammanbott eller, om den ena parten redan bor i ett sådant boende, att paret dessförinnan varaktigt sammanbott. En annan förutsättning är också att båda makarna eller samborna vill fortsätta att bo tillsammans.

När det gäller ansökan om medboende är det den som är beviljad/kommer att beviljas särskilt boende som har rätt att ansöka om att få bo tillsammans med sin make/maka eller sambo.

6 Biståndshandläggning

Processen startar med att ett behov av stöd uppkommer hos en person, en ansökan inkommer och en utredning startar. Utredningen resulterar i ett beslut, antingen ett gynnande beslut eller ett avslag. Ett bifall på ansökan verkställs av utförare i egen eller privat regi. Besluten kan vara både tillsvidare och tidsbegränsade, båda formerna av beslut följs upp

minst en gång per år av biståndshandläggare. Ett avslag kan resultera i ett överklagande, information om hur detta går till bifogas alltid beslutet.

Nedan beskrivs processens steg kortfattat.

6.1 Tillämpningsanvisning för biståndshandläggning

Till denna riktlinje finns en tillämpningsanvisning för biståndshandläggning enligt SoL. Tillämpningsanvisningen är ett stödjande dokument som förtydligar de arbetssätt som finns för att säkerställa likvärdig bedömning och handläggning. I tillämpningsanvisningen finns detaljerade beskrivningar av de olika service- och omvårdnadsinsatserna, aktuella schabloner samt hur insatserna dokumenteras, registreras och följs upp.

Beslut om aktuella schabloner tas av förvaltningschef.

6.2 Ansöka

Det finns inga regler som begränsar vad den enskilde kan ansöka om. Ansökan kan göras på det sätt sökande tycker är bäst, skriftligt, muntligt, sms, e-post och ska handläggas utan dröjsmål. Ansökan kan göras av den enskilde själv eller en legal ställföreträdare i form av god man eller förvaltare eller av någon med korrekt upprättad fullmakt.

6.2.1 Legal ställföreträdare med fullmakt

När ansökan berör en vuxen så är det den enskilde som företräder sig själv, om det inte finns någon annan person som fått i uppdrag att företräda den enskilde, god man, förvaltare eller via fullmakt inkl. framtidsfullmakt. När det finns behov av god man eller förvaltare ska den enskilde, anhörig eller handläggaren anmäla det till överförmyndaren.

6.2.2 Förhandsbedömning

När någon annan än den ärendet rör har anmält att behov av hjälp föreligger kan en förhandsbedömning vara aktuell för att då besluta om att inleda eller inte inleda utredning. Den enskilde kontaktas och tillfrågas om denne vill göra en ansökan. Om en förhandsbedömning leder fram till beslut att inte inleda utredning ska det dokumenteras i journal. Om en förhandsbedömning leder fram till beslut om att inleda utredning ska det dokumenteras.

6.2.3 Tolk, kommunikationssvårigheter

Den enskildes uppgifter, synpunkter och önskemål ska komma fram och att den enskilde ska kunna tillgodogöra sig den information som lämnas.

- om personen inte behärskar det svenska språket ska en auktoriserad tolk anlitas. Närstående kan användas som stöd men inte som tolk.
- om personen har svårt att ta till sig information eller uttrycka sig ska kommunikationshjälpmedel eller annat hjälpmedel användas.

6.3 Utredda

Förhållningssättet vid handläggningen ska vara personcentrerat, det innebär att den enskilde ses som en kapabel person med resurser och förmågor och vara en aktiv part i utredningsarbetet som utgår ifrån den enskildes upplevelse och behov.

6.3.1 Behovsbedömning

Vid behovsbedömning inom förvaltningens verksamhetsområde ska

- den enskildes behov bedömas, då det är behovet som avgör om bistånd ska beviljas.
- den enskildes förmåga till fysisk, psykisk och social rehabilitering och träning bedömas.
- den enskildes förmåga att själv tillgodose sina behov prövas (den enskilde har ansvar att utnyttja alla möjligheter som står till buds, med hänsyn till de resurser och förmågor den enskilde har). Om den enskilde kan tillgodose sina behov själv kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.
- möjligheten att få sina behov tillgodosedda på annat sätt också prövas (annan lagstiftning, annan huvudman mm) man kan inte hänvisa till privata tjänster. Om behoven kan tillgodoses på annat sätt kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.
- alltid bedöma/pröva om teknik, hjälpmedel eller stöd och hjälp att hitta rutiner/strukturer kan tillgodose behovet.
- Information om Förebyggandeenheten ska alltid ges.
- en individuell prövning görs alltid.

6.3.2 Gemensamt hushåll

Det ska utredas om en part i hushållet kan utföra hemmets skötsel som att städa, handla, och liknande uppgifter. Det är ett gemensamt ansvar och make/maka, sambo, partner förväntas bistå varandra med detta. Ansvaret ska fördelas på ett sådant sätt som är lämpligt inom familjen med hänsyn till var och ens förmågor och möjligheter. Hushållsgemenskap innefattar även vuxna barn som bor med föräldrar eller annan vuxen. Det gemensamma ansvaret avser inte omvårdnadsuppgifter såsom personlig omvårdnad.

Om en part i hushållet kan städa, handla och liknande uppgifter kan ansökan avslås, efter en individuell prövning.

6.3.3 Samverkan

För att kunna göra en korrekt bedömning av den enskildes egen förmåga och kunna fatta rätt beslut under rådande omständigheter, ska biståndshandläggaren inhämta samtycke från den enskilde att få samråda med specialister inom respektive verksamhetsområde, om inte detta bedöms uppenbart obehövligt. Om personen inte är inskriven i den kommunala hemsjukvården ska biståndshandläggaren vända sig till vårdcentral eller primärvårds-rehab.

6.4 Besluta

Beslutet ska vara tydligt och det ska klart framgå vad den enskilde ansökt om för specifika insatser och vad som beviljats, delavslag respektive avslagits. Vid avslag ska en besvärshänvisning skickas med beslutet och skälen för avslaget motiveras skriftligt och påvisa hur behovet faktiskt tillgodoses. Innan avslagsbeslut fattas sker alltid en kommunikation där den enskilde kan inkomma med synpunkter på faktainnehållet i utredningen.

Vid avsteg från riktlinjerna ska det i utredning och bedömningen tydligt framgå det behov som föreligger och anledningen till att beslutet går utöver riktlinjerna. Beslut om bistånd i form av omvårdnads- och serviceinsatser utöver riktlinjerna fattas av enhetschef för myndighetsavdelning, ersättare är avdelningschef myndighetsavdelning.

6.4.1 Tidsbegränsade beslut

Utgångspunkten är att beslut avseende omvårdnads- och serviceinsatser tidsbegränsas. Beslutens giltighetstid ska anpassas till situation, förutsättningar, individens ålder och behov. Följande beslut har på förhand angivna tidsbegränsningar:

- Enklare matlagning i stöttande syfte tidsbegränsas till 14 dagar
- Korttidsboende, tidsbegränsas till 14 dagar
- Växelboende, tidsbegränsas till som mest ett år
- Stöd i avvaktan på god man tidsbegränsas till 6 månader
- Socialt stöd för att bryta isolering under en begränsad period om fyra månader
- Hjälps och stöd med husdjur ges undantagsvis och då under en begränsad period
- Avlösning i hemmet tidsbegränsas till ett år
- Dagverksamhet tidsbegränsas till ett år

6.4.2 Följande insatser ska inte tidsbegränsas

- Trygghetslarm
- Särskilt boende

6.4.3 Biståndsbeslut utanför kontorstid

Behov av akuta insatser som uppkommer utanför kontorstid och som kräver ett beslut och åtgärd handläggs av enhetschef i beredskap. Behovet utreds, beslut tas och dokumenteras. Beslutet är tillfälligt i avvaktan på utredning och tidsbegränsas, rapporteras omgående till biståndshandläggaren för kompletterande utredning och permanent beslut LOV-utförare. Utföraren ansvarar för att akuta behov hos den enskilde tillgodoses i det egna hemmet utan att biståndsbeslut fattas, detta rapporteras skyndsamt till biståndshandläggaren.

6.5 Verkställa

Utförarna ansvarar för att ta fram en genomförandeplan utifrån fattade beslut för varje enskild brukare inom 14 dagar efter verkställt beslut. Biståndshandläggarna har ansvaret för att genomförandeplanen överensstämmer med fattade beslut.

Socialt ansvarig samordnare (SAS) tar stickprov för att kontrollera samstämmigheten.

6.6 Följa upp beslut

Biståndshandläggaren ska under den tid beslutet gäller ta del av verksamhetens uppföljning i social dokumentation och utifrån den följa upp beslut vid behov.

- alla beslut om hemtjänst, växelboende och dagverksamhet ska följas upp minst en gång per år
- trygghetslarm följs upp minst en gång vartannat år
- Beslut om nya insatser som fattats vid vårdplanering följs upp utifrån situation, förutsättningar, individens ålder och behov.

Uppföljningen ska innefatta följande

- att verkställigheten sker i enlighet med beslutet
- arbetet bedrivs mot uppsatta mål och med hänsyn till den enskildes medinflytande samt är av god kvalitet
- att insatserna tillgodoser den enskildes behov av stöd och hjälp
- att den enskilde är nöjd

6.7 Överklaga

Vid avslag ska en besvärshänvisning skickas med beslutet där skälen för avslaget motiveras skriftligt och påvisa hur behovet faktiskt tillgodoses. Information kring hur överklagan görs skickas med.

Överklagan ska inkomma till förvaltningen inom tre veckor efter mottagandet av beslut. Beslutet ska då ses över igen utifrån eventuellt nya inkomna uppgifter. Överklagan ska därefter vidare till förvaltningsrätten inom sju kalenderdagar.